

İLHAD KELİMESİNİN ANLAMI VE MEMLEKETİMİZDEKİ İLHAD HAREKETLERİ

Prof.Dr.İsmâil CERRAHOĞLU
A.Ü.İlâhiyat Fak.Öğr. Üyesi

1929 yılında Sakarya İlinin Hendek kazasında doğdu. İlk okulu memleketinde, Ortaokulu Adapazarında, Liseyi de İstanbul Kabataş Erkek Lisesinde tamamladı. 1953-1954 ders yılında İlâhiyat Fakültesinden mezun oldu. Vatani hizmetini tamamladıktan sonra 1956 yılı Kasım ayı sonunda İlâhiyat Fakültesine Tefsir asistanı olarak girdi. 1960 da doktorasını tamamladı. 1967 de doçent, 1975 de de profesör oldu. 1967-1969 senelerinde Kayseri Yüksek İslâm Enstitüsünde Tefsir dersleri okuttu. 1976-1978 yıllarında da iki sene müddetle Erzurum İslâmî İlimler Fakültesi Dekanlığı yaptı. Aynı Fakültede ve Yüksek İslâm Enstitüsünde Tefsir derslerini okuttu. Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesinde iki sene müddetle Bölüm Başkanlığı görevi yaptı. Halen Tefsir Anabilim Dalı Başkanı olarak Fakültede görev yapmaktadır.

معنى كلمة الإلحاد والنشاطات الإلحادية في بلادنا

الملخص

الخارج وعملهم في تركيا، إلا أنني دفعا للفتنة تجيت عن ذكر اسمي أولئك الأشخاص. هذا وقد صرّفت قصارى جهدي كي أضع بين يدي القارئ امرأة معنوية أساسها الأقوال ليرى فيها عقيدته وطريقته تفكيره ومضاهير إيمانه إن كان مؤمنا أو عدما إن كان منكرا وليطلع أيضا على أوضاع المجتمع الذي يعيش فيه...

دفعني ازدياد النشاطات الإلحادية في وسائل الإعلام في الآونة الأخيرة إلى كتابة هذه المقالة. حاولت في مقالتي أن أوضح أولا معنى كلمة الإلحاد في اللغة العربية لغة واصطلاحا، وبحثت بعض الأمثلة القرآنية كي تدل على طريقة استعمالها في القرآن الكريم، وقد اشترت إلى نوايا الخبيثة لأعداء الإسلام من

Lugât kitaplarında ilhâd "الإلحاد" kelimesine pek çok manalar verilmiştir.⁽¹⁾ Kelimenin harfi cerlerle kullanılmasına göre, aldığı manalarda da değişiklikler olmaktadır. Meselâ, "ilâ" "إلى" harfi cerri ile "bir şeye meyletmek, yönelmek", "an" "عن" "ile" bir şeyden sapmak, hak ile bâtılı karşılamak⁽²⁾, "fi" "في" "ile" yara açmak, bir kimsenin aleyhinde bulunmak, günah işlemek gibi manalarda kullanılmaktadır.⁽³⁾ Bu manalardan yararlanarak bu kelimeye: muhalefette bulunmak, mücâdele ve münakaşa etmek, bir şeyin hareketini inkâr etmek, hoş ve güzel davranışları terketmek, emrolunan şeyin hilafına hareket etmek gibi kullanım şekilleri de verilmiştir. Kelime genel olarak, Allahın varlığına, birliğine inanmayı, gerçek itikattan sapma, inanç bozukluğu, itikatsızlık, dinsizlik gibi manalarda da kullanılmaktadır. Bu kelimenin felsefedeki karşılığı "Ateizm" dir.

İslâmın ilk devirlerinden günümüze kadar gelen müslüman âlimlerin eserlerinde "ilhâd", "mülhid", "melâhide" ibârelerine oldukça sık rastlanmaktadır. Bu kelime hakkında yapılan bütün izahlar, lûgat anlamlarından istihraç edilerek genişletilmiştir. Mesela, "Menar" mecmuasındaki bir yazıda⁽⁴⁾ "ilhâd" kelimesi, islâm âlimlerinin kullandığı manaların hemen hepsini ihtiva edici bir şekilde kullanılmıştır. "Felsefi fikirlerle dolup bu fikirleriyle mağrur olan

ve islâm dinini ayıplayan ve bilhassa nübüvvet konusunda söz söyleyip, filozofu, peygamberden üstün gören kimse veya kimselerdir." Muhammed Hüseyin ez-Zehebî de, eserinde⁽⁵⁾ ilhâdi tefsirlere ait bir bölüm açmış, bu hareketin günümüzdeki görünüşünü izah ederken, "İslâm dinini yıkmak gayesiyle, gerek Kur'ânı inkara yeltenenleri ve gerekse bâzı âyetler hakkında fâsîd te'villerde bulunarak gayelerine ulaşmak isteyenleri bahis konusu etmiştir. "Kısacası bu kelime, imâna, islâma aykırı ve islâm dinine zıt düşen fikir ve hareketlerdir ki, dinin bütün asıllarını inkar edenlerle, tek bir aslını inkâr edenler, ayırt edilmeksizin, bu lafzın içerisinde mütalaa edilmişlerdir."

"İlhâd" kelimesinin, lügütlarda görülen ve islâm âlimlerinin kullanmış oldukları manaları ihtiva edecek şekilde Kur'ân-ı Kerimde de kullandığını görmekteyiz. Meselâ. A'raf suresinin 180. "Engüzel isimler Allah'ındır. O'na o isimlerle dua edin. O'nun isimleri konusunda eğriliğe sapanları bırakın. Onlar yaptıklarının cezalarını göreceklerdir". Kezâ Fussilet süresinin 40. Ayetinde "Ayetlerimizi inkar edenler bize gizli değillerdir. Kıyamet gününde ateşe atılan mı, yoksa güven içinde gelen kimse mi daha iyidir? Dilediğinizi işleyin, doğrusu O, yaptıklarınızı görendir."⁽⁶⁾ buyurulmaktadır. Bu âyetler, genel bir tahlile tâbi tutulacak olursa, bu kelimenin ifade ettiği manalar altında şu hu-

(1) Kelimeye verilen çeşitli manalar için bkz. İbnü'l-Manzûr, *Lisânu'l-Arab*, Beyrut 1374/1955, III.388, ez-Zebîdî, *Tâcu'l-Arûs*, Beyrût 1386/1966, II.493, el-Ezherî, *Tehzibu'l-Luga*, el-Kahire 1384/1964-7, IV.421-422

(2) *Lisânu'l-Arab*, III.388.

(3) *Tehzibu'l-Luga*, IV.422.

(4) *Mecelleu'l-Menâr*, XXX.621-624.

(5) *et-Tefsîr ve'l-Müfessîrûn*, III.188-212.

(6) Bu konuda diğer âyetler için bkz. Nahl,103; Hâc.25.

suslar müşâhede edilmektedir.: "Allahın isimlerini tahrif ve tağyir ederek, O'nu inkara kalkışmak, Kur'anın Yüce Allah tarafından gönderilmediğine inanmak ve onu başka birine nisbet etmek, âyetleri asıl manasından başka bir yöne çevirmek, hâktan sapmak, âyetleri yalanlamak, onları yanlış te'vil etmek ve tahrif etmek..." gibi çeşitli anlamlar... Kelimenin Kur'ândaki kullanımından da istifade ederek "ilhâd lafzı, islâmî bir aslın inkarından, bütün islâmı inkara kadar geniş bir sahada kullanılmaktadır. Görüldüğü gibi bu lafız için gerek lugat ve gerekse islâm ulamâsının ve Kur'anın kullandığı manalar arasında fazla bir ayrılık göze çarpmamaktadır. Aslında Kur'anın kullandığı manalara bağlı kalarak, lugatların ve âlimlerin verdikleri manalar da göz önünde bulundurularak, ilhâd'ın genel bir tarifini şöylece yapabiliriz: "İster müslüman görünsün, isterse islamdan rücu etsin, isterse başka bir inancın mensubu olsun hak ve hakikatten meydetmek ve islâmî gönüllerden silmek gayesiyle, Kur'an ve İslâmî asılları, tahrif, tebdil ve tahrif etme, nasların üzerinde şüphe uyardırma, onları inkara yönelme, dinî emirlere muhalefette bulunma faaliyetlerinin bütününe "ilhâd"ve bu faaliyatin içinde bulunanlara "mülhid" denir.

Bu tâbir islâm kültür tarihinde her ne kadar geniş bir anlamda kullanılmışsa da, biz burada bir mezheb veya fırka görünümüne girmemiş ve daha ziyâde münferid şahıslara bağlı kalmış. İslâmın bütününe veya bir kısmını inkâr ve tahrif edici ve bilhassa Kur'an ve Kur'an âyetlerine yönelmiş olan fikir ve hareketler üzerinde duracağız.

İslâmiyetin ilk devirlerinden beri, bazı kimseler veya grublar hile ile islâmı yıkmak istemişler ve işte, kendilerine göre en sağlam yolu, Kur'an-ı Kerimi kendi heva ve heveslerine göre geliş güzel te'vil etmede ve hatta tahrifde bulmuşlardır. Geçmiş asırlarda olduğu gibi, asrımızda da İslâma ve Kur'ana saldıranlar eksik değildir. Bu gün Kur'an-ı Kerimi "bir çöl nizamı" Hz.Peygamberi de "bir çöl bedevisi" olarak ilân etmeye çalışanların iddiaları, 1400 sene evvel müşrik araplar tarafından ileri sürülenlerden farklı değildir. Bu bakımdan devrimizdeki cehaletle, câhiliyet dönemindeki cehâlet arasında değişen bir şey yoktur.

Şunu unutmamak gerekir ki, Hristiyan Avrupa, orta çağda beri kaba kuvvetle yaptığı mücadelelerde mağlub edemediği Doğuyu, bir iki asırdan beri açmış olduğu fikir savaşı ile dize getirme yolundadır. Onlardaki Orientalizm (istişrak) tutkusu, misyonerlik, sömürgecilik ve ticaretlerinin öncülüğünü yapmakla kalmamış, aynı zamanda kendileri için en büyük düşman addettikleri islâmın temelini dinamit koyma meselesi olmuştur. Müslümanların miras olarak aldıkları yüksek değerleri, bir hiç mesâbesine indirmek, batılılar için zevkli bir çalışma şekli olmuştur. Kendi memleketlerinde yeterli İslâmî kültürü alamayan, İslâmî batılıların eserlerinden öğrenmeye kalkışan bazı müslümanlar, batıların gayelerini tahakkuk ettirmeye hizmet etmektedirler. Kısacası, onlar bu çalışmalarını müslümanlar arasında tarihini inkar eden bir nesil yetiştirmeye ve yine bunlar vasıtasıyla fikirlerini kabul ettirmeye çalışmaktadırlar. Asrımız da, islâm ülkelerinde ve bilhassa ülkemizde görülen "ilhâd" hareketleri bu çalışmaların bâriz bir neticesidir.

Müştekliklerin maşası durumuna gelen kimseler, yurdumuzda din ilimleri erbabının suskunluğa itilmesi sonucu, meydana boş bulmuşlar, atlarını istedikleri şekilde oynatabilmişlerdir. Bunlar, kendilerini inkâr edercesine, geçmişlerine ve islâma küfredebilmişlerdir. İslâmî kaynaklardan hiç birine vâkif olmadıkları halde, batılı üstadlarının yanında madalya kazanabilmek için, onların eserlerinden iktibaslar yapmışlar ve bunların doğru olup olmadığını araştırmak imkânına bile sahip olamamışlardır.

Dün olduğu gibi, bu günde, gelecekte de islâmı, Kur'anı yok etmek ve onun yüce peygamberinin değerini hiçe indirmek isteyenler elbette olacaktır. Kendi eserlerini ve kendi yaptıkları nizamları, Allahın nizamından üstün görenler bulunacaktır. Bakınız bir yazarımız bu konuda şöyle demektedir: "Eğer Kur'an, insanlığın ulaşabileceği en büyük ve en yüksek yetkinliği hazırlamış ve insanlık için bu kitabın emirlerinden daha üstün ve aydınlatıcı bir iş olamaz diye düşünülecek olursa, bunun yanlış bir düşünce olduğuna, Kur'ândaki hükümlerin bir çoğunun bugün uygulanmasına, bu günkü insan akıl ve vicdanın râzi olmaması ve edimsel (filen) olarak ta kaldırılmış olan hükümlerden çoğunun yerine daha yüce ve yetkin yaptırımlar, hükümler ve kurumlar getirilmiş olması açık bir gerek olarak delalet eder".

Yine onlardan bazıları, Kur'an emirlerinin araba mahsus olduğunu, cihanşumûl olmadığını, hatta İslâmın beynelmilelliğini inkara kalkışmışlardır. Onlar, Hz.Muhammedî bir arap peygamberi, Kur'an-ı Kerimi de araplara inmiş bir kitab olarak telakki etmişlerdir. Bu konuda kendilerini haklı gösterebilmek için hakikatları örtbas etmişler, ilim adına ilmi katletmişler, şecaat arzedeğim derken cehaletlerini sergilemişlerdir. Zaten, eserlerinin bibliyografyaları tetkik edildiğinde, müellifin iddialarını tamamen müsteşriklerden nakletmiş olduğu müşahade edilir! Ona göre Kur'an-ı Kerim "arabın ilkel çöl yaşantısına ve ahlak anlayışına göre hazırlanmış kanunlardır." Başka bir yazar ise, bir taraftan hincalmak istercesine, islâm nizamına hakaret etmeyi âdeta bir fazilet sayarak: "Yobaz durmadan şeriat ister, yani 1300 sene evvelki Arabistanın, donsuz, ahıksız ve câhil bedevinin tâbi olduğu nizamı ister..." diyebilmektedir.

Bunların Hz.Peygamber hakkındaki görüşleri de hoş değildir. "Arapları ilk kez bir araya getiren ve onları devlet çatısı altında toplayan kişi Muhammed olmuştur. Muhammed, kendisini Tanrının araplar arasından seçtiğini ve islâm dinini arapların kendi öz dilleri olan arapça ile yaymak üzere görevlendirildiğini söyleyerek işe başlamıştır. Kendisini Tanrı elçisi olarak tanımlamaya başladığı ilk Mekke döneminde Muhammed, araplarla Tanrı arasında ilişki kurucu yolları aramıştır. Tanrının araplar arasında bir peygamber çıkardığını, arapların diliyle konuştuğunu, araplara hitap ederek hükümler gönderdiğini, arapları üstün bir ulus olarak gördüğünü söylemiştir. Mekke döneminde nâzil olduğu iddia edilen Şurâ sûresinin 7. âyetinde "Ey Muhammed, böylece şehirlerin anası olan Mekke ve çevresinde bulunanları uyarmam, şüphe götürmeyen toplanma günüyle uyarmam için, sana arapça okunan bir Kur'an vahyettik" şeklindeki hükmü, Tanrının doğrudan doğruya araplara hitap etmekte olduğunu ve onlara kendi dilleriyle kendi geleneklerinden oluşma bir din gönderdiğini anlatmak için göndermiştir. Böylece Muhammed, daha ilk anlardan itibaren arapları ortak bir ruh ve bilinçte birleştirmenin yollarını aramış, Arap milliyetçiliğinin ilk tohumlarını atmıştır."

Halbuki böyle bir görüşe sâhip olmak, İslâma karşı bir yalan ve bühtandan başka bir şey değildir. Gerek Kur'anın muhtevasında ve gerekse Hz.Peygamberin sahih hadislerinde aşırı milliyetçilik ve kavmiyetçiliğe karşı gelen naslar bulunduğunu görmemek, hakikatları tahrif etmekten başka birşey değildir.

Yahudilerin tutum ve davranışlarını tenkid eden Kur'anı Kerim ve Hz. Peygamberin Yahudilere karşı olan tutumlarına, hiçbir dayanağa istinat etmeden Türkleri de ilave ederek "Muhammed, Araplar arasında dil birliğini güçlendirmek gayesiyle Tanrıyı arapça konuşurmuş, cennetliklerin dilinin arapça olduğunu ilân etmiştir. Fakat bütün bunlardan başka, araplar için ortak bir tehlikeye

işaret etmiştir. Bu tehlike özellikle Yahudiler ve Türklerdir" demekle, iki millet arasında nifak tohumları ekip, onları birbirine karşı kıskırtmaktadır. Aynı yazar kendince yaptığı bâtil te'vilinde, bakınız meseleyi nereye kadar götürmektedir: "Muhammed, Türk düşmanlığı duygularını yaratmakla acaba ne yarar sağlayabileceğini düşünmüştür. Bu soruların cevabını bulmak pek zor olmasa gerektir. Bir kez, Yahudi düşmanlığının doğduğu yakın tehlike dışında bir de uzak gelecek itibarıyla tehlike olabileceği düşüncesini işlemek gerekiydi. Bundan başka arapları uzak diyarlara, ülkelere götürücü fetihlere teşvik etmenin yollarını bulmak iyi olurdu. "Türklerle karşı kazanılmadıkça hüküm günü gelmeyecektir" düşüncesini arabın kafasına sokmakla ve bunu çok uzak diyarların zenginliklerine kavuşma ve ganimetler sağlama, cennetlere kavuşma umutlarını yaratmakla ve üstelik bu savaşlar yapılmadığı takdirde, arapları gelecekteki boyunca büyük felaketlerin beklediğini anlatmakla, arapları ölümü bile göze alan bir ulus haline getirmenin mümkün olacağını düşünmüş olmalıdır... Müellifin uzun uzun te'viline giriştiği ve görüşler serdettiği metin nerededir?...Şayet varsa, bunun sıhhati nedir? Bâtil üzerine yapılan bir te'vilin bâtil olacağı da açıktır. Yine aynı yazar, İslâma ve İslâmın şartı olan esaslara saygısızca dil uzatarak şöyle demektedir: "...Hac farızasını bir din kuralı olarak ortaya koyarken Arap Peygamberi, bu kuralın fakir müslüman ülkelerini mâli bakımdan ne güç durumlarına düşürebileceğini düşünmemiştir ve bununla ilgilenmemiştir bile çünkü onun tek düşündüğü şey, kendi içinden çıktığı Kureys kabilesinin yurdu olan Mekke'yi üstün tutmak, zengin görmek ve muteber kılmaktır. Müslüman diğer ülkelerin bu uğurda yoksullaşmış olması önemli değildir..." gibi sözleri, günümüzde turizm propagandası yapan kimselerin ve müesseselerin kulaklarını çınlatacak mahiyettedir. Başka bir akıl fakiri yazarımız da, Yüce Allah hakkında şu zıvaları ileri sürmektedir: "Niçin Hüdâ kendisini saklıyor da, sanki bir imparator gibi başbakan, bakan makamında tayin ettiği peygamberle işini görüyor. Bir ordu birliği gibi melekler kullanıyor. Allahın insanlara kendisini göstermeyi ve doğru yolu bizzat kendisinin bildirmesi daha basit bir iş değil midir? Aynı yazarın Kur'an-ı Kerim hakkındaki görüşleri tamamen indî malumata dayanmakta olup, hiç bir ilmi değer taşımadığı gibi, söz sahibini gülünç durumlara düşürmektedir: "Kur'âna hem Allahın Kelâmı diyoruz, hem de Hz.Muhammedin mucizeleri. Bu nasıl olur? Allahın Kelâmı ise, bir nûr olan Allahın nasil dili ve lisanı olabilir? Gökte kat olmadığına göre Kur'an da yedi kat gök diyerek gene ilme aykırı sözleri Allah nasıl söyleyebilir? Kutsal kitablara İbranice, Lâ-tince ve Arapça olduğuna göre, Allah arz üzerinde milyonlarca başka lisan konuşan insanlara nasıl yalnız bu üç dille hitab ediyor? Mucize, hele bu kelime, ilâhi kânun demek olan ilme aykırı olaylar, nasıl Allaha maledilebilir? Musanın asâsının ejderhâ oluşu nasıl izâh edilebilir? İsâ'nın ölüyü dirilttiğini kim görmüş?... Allah çölde gezerken başında bulut dolaştıracağına, anasından doğarken Muhammedin babasını sağ bıraksaydı, ona daha büyük iyilik etmiş olmaz mıydı?"

Diğer taraftan yine başka bir yazısında "Kur'ânda 66. enlemden sonraki iskan(yerleşme) yerlerinde gece ve gündüzün 24 saatten çok uzun olduğuna dâir bir bilgi yoktur. Hatta kutup noktasında 6 ay gündüz, 6 ay gece olur. Bu yerlerde oruç ve namaz vakitlerini Kur'âna göre tayin etmek mümkün değildir. Bu hal de gösterir ki, Kur'an Allahın Kelâmı değil, Muhammedin nutkudur." "Kur'an Allahın Kelâmı değil, Hz.Muhammede Tanrının ilhamıdır. Atatürkün nutukları gibi Kur'ânda bir çok ulvi sayılabilecek söz-

ler bulunmasına rağmen, Allahın adaletine yakışmayacak zâlimane emirler vardır..." "Sonuç olarak, O'nun, Kur'ânda bu günkü ilme ve asra uygun sözlerinden faydalanacağız. Fakat, yine Kur'ânda târih ve vesâike istinat etmiyen vakıalara, ilme uymayan iddialara, medeni kanunlara aykırı kanunlara, sırf Kur'ândır, Muhammedin sözüdür veya Allahın Kelâmı diye körü körüne bağlanmak, bir arap kölesi olmayı kabul etmekle eşittir. irticadır."

Diğer bir reformist yazarımız da namazın şeklinin ve zamanlarının Kur'ânda belirlenmediğini ileri sürerek namazı bir vakte indirdikten sonra onun da nasıl kılınacağını şöyle anlatmaktadır: "Namaz da oturma, Kur'an-ı Kerimde namaz erkanından gösterilmemiştir. İnsan istediği gibi oturabilir. Zaman geçtikçe âdab-ı muaşeret ve giyim değişmiş ve oturma da buna uyması zarureti hasil olmuştur. Pantolonla diz çökmek zor ve elbiseyi yıpratıcı olduğundan, sandalye ve sıralarda oturmak umumi ihtiyaç haline gelmiştir. Din zorluğu emretmediği için, namaz kılarak oturmayı kolaylaştırmak dine aykırı değil, uygun bir harekettir. Sandalyede ve sıralarda oturulabilir." Bu zâtin oruç hakkındaki görüşü de enteresandır: "Bakara suresininin 184 ve bundan sonraki ayetlerde oruç tutmaları emrediliyor ve orucun sayılı günlerde olduğu bildiriliyor. Âyetler, bütün bir ay oruç tutulacağını açık ve seçik söylemiyor. Sayılı günler denildiğine ve arapçada "eyyâm" kelimesi üç veya daha ziyade demek olduğuna göre, en az orucun üç gün olduğu, en çok da bir ay olduğu anlaşılabilir... Ayrıca Ramazan bazı takvim uzmanlarının hesabına göre, Kur'an'ın nâzil olduğu Eylül ayı olarak saptanmalıdır".

Görüldüğü gibi, yukarıda birkaç örneğini verdiğimiz ve daha pek çokta artırılabilir mahiyetteki, acâib, garib ve gülünç, sapık bir aklın ürünü olan bu örnekler, esefle söyleyelim ki, büyük bir çoğunluğu müslüman olan Türkiye'de rahatlıkla basında, yayın organlarımızda, söyleyebilmektedir. Yine esefle söyleyelim ki dini bir hakikatı bu memlekette yukarıdakilerin söyledikleri gibi rahatlıkla söylemek mümkün olamamaktadır. Şu bir hakikattir ki, İslâm dini, geçmişte olduğu gibi, günümüzde de kendisine yönelen yıkıcı faaliyetlerden uzak kalamamıştır. Değil yabancılar, kendilerini müslüman kabul eden öyle kimseler ortaya çıkmış ki, heva ve heveslerini tatmin edebilmek için Kur'an-ı Kerim'i yakışık almıyacak bir şekilde te'vile bile yönelmişlerdir. Kur'an tâbi olunması lâzım gelen bir esas iken, onu kendi ön yargılarına, heva ve heveslerine tâbi kılmışlardır. Zayıf, çirkin, mesnedsiz iddialarıyla insanları aldatmayı düşünmüşlerdir. Bunlardan kimisi "yeni leşmek, reform" sloganı altında, kimisi de "kurdukları mevcud düzeni ayakta tutabilmek" gibi bayağı bir hedefin arkasında Kur'anın tahrif edilmesi pahasına da olsa böyle bir harekete girişebilmişlerdir. Bunlardan bazıları, öğrendiği az bir ilimle, kendisini ilimde rusûh sahibi olanların mertebesine çıkarmış, fakat buna karşılık ne lugat ve ne de dini ilimlerden nasibsiz olduklarını akıllarına getirmemişlerdir. Yine onlardan diğer bir kısmı, her hangi bir din ve mezhebe sâlik olmadığı halde, sonradan, çeşitli din ve mezheplerin birçok görüş ve fikirlerine sâhip olmuşlar. Bu görüşleri asıl kabul edecek, destekleri Kur'ânda aramaya kalkmışlardır. Aradıkları destekleri bulamayınca nasları ne aklın ve ne de dinin razı olacağı te'villerle te'vile ve hatta tahrife kalkmışlardır. Kısacası, ne mağlup olmuş akıllarıyla, güya hem müslüman görünme, hem de her yönü ile sosyetik bir Avrupalı gibi yaşamaya yollarını aramaktadırlar.

İslâmî yok etmeye yönelik faaliyetlerinin başarısızlık- la sonuçlanacağını, aksi tesir yapacağını, bu hareket içe-

risinde bulunanlar bilmiyor değillerdi. Bundan dolayıdır ki, İslâmı tesirsiz bırakmanın yolunu, İslâmî anlayışı değiştirmek, yani İslâmî yaşayışı, zamana göre değişebilen bir uydu mertebesine indirmekte buldular. Bunun üzerine, önce Kur'ân üzerinde çalışmaya koyuldular. Kur'ânı plastik bir madde gibi istedikleri şekillere sokmaya çalıştılar. İnsanlar arasına şüphe ve fitne sokacak şekilde te'villere giriştiler, Te'villerinin tutunabilmesi için de; geçmişteki İslâm âlimlerini yobaz, din sömürücüsü qeri kafalı, mürteci, câhil...v.s. gibi kötü sıfatlarla vasfederek ve onları boy hedefi yaparak itiraflarda bulundular. Ayetleri açıklarken, bu konuda Hz.Peygamberin ve Selefî bir görüşü olup olmadığını araştırma zahmetine katlanmadılar. Kur'ânın hukukî hükümlerini iptal ettiler ve daha ileri giderek onu ayıplamaktan da geri kalmadılar. Dini anlayışta ve ibâdetlerde güya reform yapma gayesinin arkasına sığınarak, bu gibi anlayışlara cevaz verilecek olursa, ibâdetlerde ve dinin bütün asıllarında yapılacak bu değişiklikler, daha doğrusu İslâmın aslî hüviyetini kaybetmesi ve bunun neticesinde de heva ve hevesin din makamına kâim olması gibi vahim bir sonuç ortaya çıkarabilir ki, bu da din adına, dine yapılan en büyük düşmanlık olur.

İslâm ve Kur'ânı hedef alan "ilhâd" hareketlerinin en korkuncu, Kur'ân-ı Kerim arkasına saklanarak, onu asıl

mecrasından saptıracak olan ilhâdî izâh tarzlarıdır. Bu faaliyetler , geçmişte sapık fırkalar tarafından icra edilmekteydi. Bu gün ise, bunlar, aynen varsa da, İslâmî batıların kaynaklarından öğrenen kendi insanlarımız tarafından ifâ edilmektedir. Kur'ânı ve onun âyetlerini gelişî güzel te'vil ve hatta tahrif ederek takip edilen yol, onlarca, Kur'ânı mecrasından saptırmada en câzip yol olarak görünmektedir. Öyle anlaşılıyor ki, İslâm ve Kur'ân düşmanları, kendilerine câzib görünen bu yolu ısrarla tâkip edeceklerdir. Onların bu hareketlerine hız veren âmil, şüphesiz müslümanların bugün içinde buldukları zayıf ve cılız durumlarıdır. Zayıflıklarının sebebi de, ilim ve ırfandan mahrum oluşları ve geçmişleriyle irtibatlarını kesmeleridir. Halbuki yukarıda bâriz örneklerini verdiğimiz "ilhâd" sâhiplerinin bâtil iddiaları, ilim ve ırfan sahibi için, sözü söyleyenin cehaletini ortaya koyan açık delillerdir.

Biz bu kısa ve özlü ifadelerimizle sözlerden ibaret bir ayna imâl etmeye çalıştık. Ayna sadece cam ve diğer kimyevi maddelerden meydana gelmez. Maddî ayna, insanın maddî şeklini gösterir. Biz sözlerle teşkil etmeye çalıştığımız mânevî aynada, insanın kendi fikriyatını, düşüncesini, imanını veya imansızlığını, yaşadığı cemiyetin durumunu herhalde bir nebze görebileceği kanaatındayız.